

Barcelona, 1 de novembre de 1959

Benvolgut amic Eglà: Acabo de rebre la seva carta d'ahir. De bon antuvi haig de dir-li que em planyo que hagi pogut sospitar que existia el més petit malentes entre nosaltres. No tinc a la vista la còpia de la carta que li vaig escriure pregant-li que m'enviés les ressenyes per a IHE, i no crec que hi hagués cap sombra de recriminació, sinó simplement un recordatori. Si no fos així, li prego que em dispensi, perquè d'altra banda, en la reunió del Comitè no es va parlar absolutament de res que afectés ni a la seva persona ni al seu treball de col·laborador. Ningú no va aixecar cap crítica, ni tampoc jo no ho hauria permès. Aquí només té que amics, i amics disposats sempre a respatllar-lo. Es lògic que en Rubió i jo ens preocupem de la sortida puntual de la revista i de l'estat dels llibres -bo i més tenint en compte l'esperada ofensiva del grup foraster. Però ni una sola paraula respecte a la seva devoció a una tasca que, com a mí, no li ha donat cap pesseta i si molts disgustos. Tregui's doncs sota mena de preocupació de sobre. Sé que puc confiar amb vostè i vostè sapiga que ho pot fer-ho ampliament amb mí i els amics d'Índice.

A la revista, com sempre, hi han problemes. Però aquests no fan referència a la bona voluntat dels que hi col·laboren, sinó a qüestions de política financiera i de relacions amb Madrid. A tots ens plauria sortir d'aquest estat d'interinitat econòmica i plantejar una bona institucionalització de la nostra obra. Es possible que ho aconseguim algun dia. Llavors serà el moment d'obrir-nos a tots, i en aquesta tasca no dubto que vostè voldrà tenir-hi un lloc de primera fila.

La seva carta del 24 es va creuar amb la meua que ha produït la seva reacció. M'interessà molt el que em conta a propòsit de la lectura de la tesis sobre la Publicística de la guerra de Successió. El document dels vigatans el conec a traves de la tesis d'en Voltes, però semblava que fos un document apòcrif. M'interessarà quan vingui examinar aquesta qüestió, perquè es important veure les aspiracions d'un grup de catalans devers 1800. La seva intervenció em feu molta gràcia, perquè té tota la raó; però, que en devia pensar en Palacio?

Cada vegada que penso en la seva odisea valenciana, crec que la Providència fa el seu camí de la millor manera. Si vostè hagués recíxit en les oposicions de la càtedra d'Història d'Espanya, ni hauriem tingut els problemes d'en Seco i en Vázquez a la Universitat, ni tampoc en Voltes i l'Udina enxufats definitivament a l'Arxiu Municipal i a l'Institut d'Història de la Ciutat. La meua vida i la de Vostè serien més planes i els problemes que tindriem serien d'expansió, no de contenció. En lloc d'haver d'aixecar el Sant Cristo Gros i de bescantar-me comprovant palesament la traïció d'en Pericot i les inefables pretensions dictatorials de Vázquez, estariem montant un Institut d'Investigació Històrica com Déu mana. Però a València Vostè pot remoure molts esperits i fer una tasca positiva d'agrupament a la veritat històrica i a la causa comuna de catalans i valencians. Si em reca tant no tenir-lo al meu costat, m'aconsola pensar que no és endebades, que quelcom florirà d'aquesta separació i del seu allunyament.

L'afer de la Universitat és millor per ésser viscut que no per contar-lo. Fou una jugada de desconsideració i brutícia en la qual participaren un inconscient i un viu. El primer es feu atribuir quatre de les sis assignatures que calia proveir; el segon autoritzà la maniobra amb la seva autoritat i amb l'imponent mentida "que ell m'havia comunicat que es celebrava la reunió de la Secció i que jo li havia dit que no hi assistiria" -i això no ho sé per mil viarany, sinó directament per l'acusació que li feu en Vázquez en una sessió que tinguerem amb el Dega. Motius: el que pot suposar: donar a en Voltes, exonerat de l'Història d'Orient Antic per en Malluer, un encàrrec de curs a la Secció, en detriment d'en Nadal i d'en Giralt, i sobretot de la col·laboració pactada a Madrid, o almenys de la consideració que se m'ha de tenir per més antic a la Casa. L'al·ludit braudà el cap dient: "Als meus seixanta anys, les idees se'm fan un garbuix al cap"; i jo, de replicar: "Si no ens coneguéssim de tants anys, li hauria de retirar immediatament l'amistat". Què hi vol fer-hi! Estic horrorosament

sol i només puc defensar-me fent valer els meus drets. Per tant, s'han acabat els compromisos i que cadascú es retiri a la seva cleda: en Vázquez explicant la moderna d'Espanya i jo la Universal.

No em plau de parlar d'aquestes coses, i per això no li vaig escriure més que una petita al·lusió. Tampoc no en parli vostè, per favor! La meua lluita no vol soroll, molt més quan ja no sé destriar els adversaris, perquè es confonen en una sola xarxa d'interessos baixíssims. I sap molt de greu ferir als de la pròpia sang. Ara bé, si l'interroguen sobre aquest punt i li pregunten si sap els motius del meu disgust, pot dir-los que ho vaig fer en legítima defensa dels meus drets de catedratic numerari. Es l'única cosa que comprenen els aucells domesticats de 1959.

Tot i això, treballo més que mai. Tinc un curs excel·lent i ens comprenem perfectament. Es possible que en surti quelcom de bo, com l'Izard i la Posté. D'altres s'han esgarriat amb en Guerrero. Que Déu els planyi!

Faci'm la mercè de concretar-me el dia que pensa llegir la tesis en Salom. La meua cronologia s'ha modificat. Vaig a França dijous vinent. Hi passaré una setmana. Després aniré a Alemanya devers el 10 de desembre. Com que no es concreta la vinguda de Ghisalberti, em penso que podem deixar-la córrer fins a més endavant. Però li prego que m'avisi dels seus plans amb alguns dies d'anticipació. Cal estar preparats per a aquesta anada a València: científicament, en primer lloc, i després d'ambient psicològic. Em sembla que no cal fer-la massa de pressa, i millor seria deixar-la per al febrer si s'hagués de fer precipitadament a començaments de desembre.

Digui al Dr. Murillo que li agraeixo que hagi pensat amb mi, i també faci present la meua joia als valencianistes de què em parla.

Envii'm la seva adreça definitiva. De moment, li adreço la present a la Facultat. Avisi'm també dels resultats de la gestió de Godinho. I escrigui'm sense embuts les ofertes de Seix i Barral. M'interessa d'estar-ne assabentat per a calibrar les meue pròpies ofertes.

L'Editorial li enviara els dos volums que demana del V d'Història Social. Això ja està enllestit, i malgrat totes les crítiques, romandrà. Es un tombant de la historiografia espanyola que hem realitzat. I en el moment d'haver superat la prova, m'és plaent de donar-li les gràcies per la seva bona col·laboració. També un dia haurem d'escriure la petita història d'aquesta obra!

Gràcies de nou, endavant! La jugada d'escocs continua. Tingui prudència i seny. Jo m'arrisco sol i no vull que ningú en sofreixi. El seu bon amic,